

Bizimle ilgili iyi gözlemler dert dinleyenlerden geliyor

Sosyolog Deniz Bağrıaçık *Sorsana, Bizi Sevmiş mi?* kitabında yabancıların bize bakışını ele alıyor. Bağrıaçık "Dert dinleme, anlama çabasını çok değerli buluyorum. Tespitlerini sevelim ya da sevmeyelim iyi gözlemler dert dinleyenlerden, acınızı hissedenlerden geliyor" diyor

●OLKAN ÖZYURT

İnsan başkasının gözünde nasıl görüldüğünü önemser. Duydukları, söylenenler olumluysa ne ala ama eleştirel söylemler hatta hoş olmayan cümleler, el vermeye başlayınca o zaman işte başlıyor bünye 'hata' vermeye. Özellikle kültürler, toplumlararası temaslarda bu durum daha da önem kazanıyor. Sosyolog Deniz Bağrıaçık *Sorsana, Bizi Sevmiş mi?* adlı **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıkan kitabında yolu İstanbul'a düşen 'yabancılar' üzerinden hem yabancı meselesini hem de o yabancı denilen insanların gözüne nasıl görünüyoruz, onların gördüklerinin arkasında neler var bunları sorguluyor.

- Pof. Dr. Ali Ergür "Yabancıları küçümsemek ve aşırı yüceltmek arasında salınan ruh hallerini pek güzel açığa çıkarıyor" diyor kitabınız için. Sizce bu değişken ruh halimizi ne belirliyor?

- Türkiye'de yaşayan, birbirinden farklı siyasi düşünceye, etnisiteye, dine mensup hemen her kişide benzer kaygılar ve rahatsızlıklar var. 'Başkaları'nın kimi zaman Avrupalı, kimi zaman Türkiye'den birinin, sizin hakkınızda yaptığı yorumun, bir bakışın çok

Deniz Bağrıaçık "20 yaşından itibaren farklı ülkelerde yaşıyorum ancak kendimi nadiren yabancı hissettim. Nedeni de gittiğim toplumların dertlerini dinleyebileceğim kadar onlarla konuşabilişimde gizli" diyor.

büyük bir önemi var. Çocuksu bir beğenilme ihtiyacındayız. Çünkü gerek aile içinde, gerek toplumda fazla yapıcı olmayan eleştiriye maruz kalıyoruz, kişiliğimiz yara alıyor. Kendinden aşırı emin olmak ve kendimize hiç güvenmemek aslında kimliğimizden hoşnutsuzluğumuzun bir göstergesi. Oysa Doğu, Batı bunlar hep inşa edilmiş olgular. En basit tartışmada, kimi zaman bir çalışmanın, kimi zaman sokaktaki bir insanın her halde şu soruya maruz kaldığını duymak ancak bize özgü ve her şeyin bir özeti gibi: Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Bence kim olduğumuzu bilebilmek büyük bir felsefi tartışma...

- Yabancıların gözünde Türkiye'yi Türklere bakış açısının değişmesinin sebepleri sizce neler?

- Bu kitabı yazma nedenlerimden biri de yabancılık hissiyatının ve duygusunun, kimi zaman kelebek ömürlü olabileceğini gösterebilme. Türklere ziyade sanki ellerinde bir robot resmi olan "Müslüman bir ülke" imajı ile gelip daha ilk andan itibaren bu resim ile Türkiye'nin örtüşmesinin tatlı şaşkınlığını yaşıyorlardı. Daha sonra ise kendi deyimleri ile şehrin 'spontaneliği' içerisinde kaybolurken, gecelerinin renkli yaşamının, mahal-lelerin sıcaklığının,

insanların kimi zaman işlerini güçlerini bırakıp onları sordukları adrese götürmelerinin karşısında bizlere karşı olan fikirlerinin çabuklukla değiştiğini söyleyebiliriz. Fikrimce, en önemli değişmeyi kalpten duydukları bir yakınlık karşısında fark ediyoruz.

- Siz kitabınızda yabancıların zihinlerinin belli kalıplarla imajlar oluşturup buna göre Türklere, Türkiye'yi değerlendirdiğini yazmışsınız. Bu imajlarda nasıl yanlış değerlendirmeler ortaya çıkıyor?

- Bir kere topyekün bir değerlendirme eğilimi var. Bunu hepimiz yapıyoruz... Albert Einstein boşuna dememiş, "Bir önyargıyı parçalamak atomu parçalamaktan daha zordur" diye. Son yıllarda ülkelerin dini kimlikler üzerinden değerlendirildiğini görüyoruz. Yarattılan bir öteki var, özellikle 11 Eylül'den sonra. Türklere de din eksenli değerlendiriyorlar. Halbuki bizlerin İslam ile yaşama biçimimiz ile Ortadoğu, Kuzey Afrika'nınki müthiş farklı. Laiklik temel ayırım olduğu için bunun Türkiye'de yansımından doğan, başta yanlış değerlendirmeler oluyor. Ya da uzaktan Türk-Kürt meselesinin yanlış değerlendirilmesi... Toplumun farklı kesimlerinden insanların kol kola yürümesini de bir türlü anlayamıyorlar. Fakat Türkiye'de kaldıkça bu çeşitliliği seviyorlar, birlikte yaşayabiliyoruz onları etkiliyor. Ülkelerin geçmişlerini hiçe sayarak belli bir potada toplama eğilimi yalnızca bizler için değil dünya için bir kayıp.

- Türklere ilgili doğru tespitler yapabilen yabancılar da var kitapta.

Onların farklılıkları neler sizce?

- Fikrimce daha güvenilir tespitlerin oluşması için asgari bir süre, kişileri tanıyabilecek kadar ilişkiler çeşitliliği, yakınlığı ve belki de en önemlisi konuşulanları, gazeteleri, siyasi gündemi takip edebilecek kadar bir dil bilmek gerekiyor. Bunu biraz da saygı olarak görüyorum. Dert dinleme, hissetme, anlama çabasını yabancılarla çok değerli buluyorum. Tespitlerini sevelim ya da sevmeyelim iyi gözlemler dert dinleyen-

lerden, acınızı hissedenlerden geliyor. Topraklarımızda da çok acı var, bunu anlamak için kocaman bir yürek gerek.

- Siz kitabınızı "Tüm mesele bizlere ne kadar sevip sevmedikleri değil, bizim kendimizi ne kadar sevdiğimizdir" diye bitiriyorsunuz. Peki biz kendimizi seviyor muyuz?

- Ne zaman yurtdışına çıksak, ya gördüğümüz dağ, taş, kuşu "Bak burası bizim İzmir'in körfezi", "Aynı bizim Malatya'nın kayısı bahçesi" diyor ya da "Adamlar yapmış be" diye hayıflanıyoruz. Kimi zaman sakıncalı bulduğum bir kendimize hayranlığımız hem de gereksiz yeme özelliğimiz var. Yurtdışında kimimizi İspanyol'a, kimimizi İtalyan'a benzetince kıkır kıkır güliyoruz. Bu aslında bizlerin değil dünyanın ayıbı. Biz de bizden Doğu'dakini hakir görüyoruz. Kim ne kadar sarışın, ne kadar beyaz ise yüceltiyoruz. Halbuki bunların ne önemi var? Sevelim kendimizi ama geliştirelim. Kendimizi sevmek kendimizi olduğumuz gibi kabul etmekte yatıyor.